

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

لیکونکی: خلیل نصر الله
استونکی: شاه محمود "سرتیر"
۰۸ اگست ۲۰۲۴

د یمن تړون: ریاض تسلیم شو، واشنگتن گټه له لاسه ورکوي

د صنعا سختو گواښونو سعودي عربستان دې ته اړ کړی، چې یمن ته د پام وړ امتیازات ورکړي، چې نه یوازې د صنعا په سیمه ییزه کچه پراخوالی ښيي، بلکې د امریکا او اسرائیلو د ګړندی نفوذ ښکارندويي کوي.



(د عکس کرېډیټ: کریډل)

په تیرو دریو کلونو کې د سعودي عربستان په وړاندې د یمن بريدونو - د ۲۰۲۲ په پیل کې د محاصرې ماتولو عملیاتو په شمول او د ځواک کارولو دوامداره گواښونه کله چې ریاض په خپلو ژمنو کې پاتې راغلی - په بریالیتوب سره یې د صنعا غوښتنو ته د رسیدو لپاره فشار راوړی .
د سعودي د پام وړ شاتګ، چې په ۲۰۱۹ کال کې د ارامکو له بريد راهیسې د دې اقتصاد ته د پرله پسې خنډونو له امله په ګوته شوی ، د ولیعهد شهزاده محمد بن سلمان د ۲۰۳۰ کال لیدلوري ته جدي ننگونه ده.

د یمن التیمیم

د اپریل په لومړیو کې، د سعودي تر ملاتړ لاندې "مشروع یمني حکومت" بې له شکه د متحده ایالاتو د لارښوونو له مخې، ټاکل شوي بانکونه او د یمن بیړغ وړونکي، یمني هوايي شرکت، د ۶۰ ورځو په اوږدو کې له صنعا څخه عدن ته لیردول کیږي .

دا پریکړه په غزه کې د فلسطیني مقاومت په ملاتړ د سره سمندرګي په اوږدو کې د انصارالله د حکومت له عملیاتو سره همغږي ده. لکه څنګه چې ټاکل شوي نیټه پای ته ورسیده، [یمنی حاجیان](#) چې په سعودي عربستان کې کلنی حج کوي د جون په وروستیو کې ناڅاپه په جده کې ونیول شول.

په ځواب کې د جولای په اوومه د انصارالله مشر عبدالملک الحوثي ریاض ته سخت خبرداری [ورکړ](#): "مور به ورته ځواب ورکړو: د بانکونو لپاره بانکونه، د ریاض هوایي ډګر د صنعا د هوایي ډګر لپاره... او د بندرونو لپاره بندرونه".

[ریاض په هوبنیار تیا سره دا خبرداری په جدې توګه وګاڼه او د یمن پلازمینې ته د حاجیانو په خوندي راستنیدو سره لنډ ځنډ پای ته ورسید](#)، د انصارالله د سیاسي دفتر غړي محمد البخیتي دې ته وهڅاوه چې دا څرګندونې وکړي: "که یمني حاجیان بیرته راستانه شوي نه وي، نو د سعودي عربستان هوایي ډګرونه به له مینځه وېسي. اوس مهال تړل شوي دي".

په پراخه توګه، د حوثیانو ګواښ، چې په پراخه کچه په پراخو مظاهرو کې د پراخ ولسي ملاتړ لخوا ملاتړ شوی، د ریاض، امریکا او اسراییلو سره د مقابلي لپاره [د یمن هوډ](#) په ګوته کوي. د دغو ګواښونو د شدت په درک کولو سره، سعودي عربستان په چټکۍ سره د صنعا سره د کرکیچ د حل لپاره د منځګړیتوب غوښتنه وکړه.

[د ریاض اعتکاف](#)

[د جولای په ۱۹ مه په تل ابیب باندې](#) د یمن د بي پیلوټه الوتکې له برید وروسته، دغه ارتباطات زیات شول، چې د یمن د مذاکره کوونکي پلاوي د مشر، محمد عبدالسلام له خوا د یوې موافقې د اعلان لامل شو. په دې تړون کې د دواړو خواوو د بانکونو په وړاندې د وروستیو پرېکړو لغوه کول، په راتلونکي کې د داسې کړنو د مخنیوي ژمنه، د صنعا او عمان ترمنځ د یمني هوایي شرکتونو د الوتنو [بیا پیلول](#) او زیاتول او قاهرې او هند ته د لارو پراخول شامل وو.

برسیره پردې، پدې کې د اداري، تخنیکي، او مالي ننګونو د حل لپاره د غونډو ترسره کول شامل دي چې د هوایي ډګر سره مخ دي او د مخکیني موافقه شوي سرک نقشي پراساس د ټولو اقتصادي او بشري مسلو د حل لپاره بحثونه پیل کړي.

دې معاملي د سعودي عربستان په چلند کې د پام وړ بدلون ته اشاره وکړه، ځکه چې په عدن کې د ریاض تر ملاتړ لاندې ګوداګي حکومت، په حقیقت کې، د موافقې له اعلان وروسته خپلې ټولې پخوانۍ پریکړې بیرته واخیستي. د سعودي چارواکو نه انکار د دې معاملي اهمیت روښانه کړ. [بلومبرګ](#) د دې پرمختګ په اړه راپور ورکړ، یادونه یې وکړه چې د ریاض چټک شاتګ موخه له یمن سره د نوي شوي دښمنۍ مخنیوی دی، چې د سلطنت په بهرنۍ پالیسي کې د پام وړ بدلون په ګوته کوي.

د ایکس پر پوست، د یمن د بهرنیو چارو مرستیال وزیر، حسین العزي، په ټولو سیمو کې د حاکمیت د بیرته راوستلو لپاره د صنعا په هوډ ټینګار وکړ:

د تېلو د صادراتو بیا پیلېدل د دولتي کارکوونکو د معاشونو له بېرته اخیستلو سره تړاو لري. د دې مخنیوي لپاره هر ډول هڅې منع دي او د دوی پایلې معلومې دي. بهرنی شرکتونه باید پدې پوه شي. مور به اجازه ورنکړو چې تیل بیا لوټ شي تر هغه چې زموږ خلک له معاشونو بې برخې پاتې شي.

دا د خپلو اتباعو د حقونو او دولتي سرچینو په خوندي کولو کې د ثناء جدیت په گوته کوي او د وخت ځنډولو یا بیروندلو لپاره د خپلو مخالفینو - سیمه ایز یا بهرني - د هرډول هڅو زغملو څخه انکار کوي.

د امریکا بې اعتباره ایالتونه

د سعودیانو لپاره، تجربې ښودلې چې د امریکا ولسمشرۍ ته د دونالد ټرمپ احتمالي راستنیدو په اړه د تاکتیکونو ځنډول او بانکي کول به د یمن گواښونه بدل نه کړي. د یادولو وړ ده چې د سعودي عربستان په خلاف د یمن ستراتیژیک عملیات د ټرمپ د ولسمشرۍ پر مهال پیل شوي چې د ارامکو د بقیق او خریس د نفتو د زیرمو په نښه کولو سره د یمنی ځواکونو په ځپلو کې د تیري اداري ناکامي ثابتوي .

د یوې ستراتیژۍ په توګه د وخت ځنډولو شرط هم په ریاض کې په زیاتیدونکي توګه بې ګټې لیدل کیږي. سعودیان د خپلو ګټو د ساتنې لپاره له صنعا سره د خپلو ژمنو د سمدستي پوره کولو وړتیا په رسمیت پېژني.

په ښکاره ډول د سعودي په شاتګ سره، د صنعا تړون امریکایانو ته د پام وړ ګوزار دی، چې په یمن باندې یې د سعودي د جګړې د بیا پیلولو له گواښ سره مخ وو. تیره اونۍ، Axios راپور ورکړ چې د متحده ایالاتو یو پلاوی سعودي عربستان ته رسیدلی ترڅو د یمن وضعیت او د اسراییلو په وړاندې د وروستیو تاوتریخوالو په اړه خبرې وکړي .

خبر پانه لیکي چې "سعودي عربستان په وروستیو اونيو کې په یمن کې د زیاتیدونکي کرکیچ او د یوې نوي شخړې په لور د ښکېلتیا په اړه ډیر اندېښمن شوی دی".

په پایله کې، د صنعا په معاملې سره، یمنیان هم بریالي شوي چې د امریکا مهم "بشر دوستانه" ګټه بې اغیزې کړي، کوم چې د فشار یو له مهمو وسیلو څخه و چې موخه یې د فلسطین د مقاومت لپاره د یمن د ملاتړ بیرته اخیستلو ته اړ کول دي.

صنعا د سعودي عربستان په ګونډو کولو پرته بل څه نه دي ترسره کړي، کوم چې په دې حساس او حساس سیمه ایزه مرحله کې او همدارنګه د ریاض او ګاونډیو سره په راتلونکو معاملو کې لوی اغیز لري .

د فلسطین له مقاومت څخه ملاتړ ته په لومړیتوب ورکولو، د امریکا او برتانیې د استبدادي هیلو په ننګولو او د اسراییلو د نورو تیریو لپاره د چمتووالي په کولو سره، صنعا د یو مهم سیمه ایز لوبغاړي په توګه د پیاوړو متحدینو په توګه راڅرګند شوی چې د پیژندلو او درناوي وړ دی.

د یمن پرله پسې فشارونو او ستراتیژیکو بریدونو سعودي عربستان د پام وړ امتیازاتو ته اړ کړ، د لویدیځې آسیا د ځواک متحرکاتو ته یې بدلون ورکړ او د صنعا د مخ په زیاتیدونکي نفوذ او کلک هوډ څرګندونه وکړه. دا پرمختګ به د راتلونکي سیمه ایز ثبات لپاره پراخي اغیزې ولري او په نړیواله کچه د صنعا د حکومت د پراخي پیژندنې قضیه به پیاوړې کړي.

د اګست ۶، ۲۰۲۴